

[Justitsministeren.]

ret af professor Stephan Hurwitz. Han udtaler, at en direkte bedømmelse af sagens konkrete bevisligheder ikke indeholder nogen kompetenceoverskridelse fra retsformandens side. Bedømmelsen må dog — siger professoren — være objektiv og forsigtig, men retsformanden må efter omstændighederne kunne give udtryk for, at der ikke efter beviserne kan herske nogen fornødtigt begrundet tvivl om skyldspørgsmålet. Professor Hurwitz tilføjer endelig, at det tydeligt bør tilkendegives nævningerne, at det er dem og ikke retsformanden, der afgør spørgsmålet.

Også lovens tilblivelseshistorie taler for denne forståelse.

Der kan også anføres vægtige grunde for, at det bør være således. Nævningerne, der skal træffe afgørelsen, har påhørt tiltaltes og vidnernes forklaring, der derefter er gennemgået i de to parter, anklagerens og forsvarerens, procedure, sidst forsvarerens indlæg. Det kan være vanskeligt for nævninger, der jo ikke er vant til retssager, at samle det undertiden omfattende stof og uddrage det væsentlige deraf, og det er naturligt, at vejledning gives dem af retsformanden, der står frit overfor parterne, som en dommer altid gør det. Uden en sådan gennemgang ville der være grund til at tro, at afgørelsen ofte i høj grad ville blive truffet under afgørende indflydelse af den sidste taler, forsvareren, der dog er den af parterne, som mindst anses for pligtig til at fremstille sagen objektivt, eller at en stærk personlighed blandt nævningerne måske fik afgørende indflydelse. Mener man, at en vejledende gennemgang er påkrævet, er det utvivlsomt, at retsformanden er bedst egnet til at give den, selvom opgaven også for ham er overordentlig vanskelig, først fordi grænsen mellem det rent objektive og den mere subjektive vurdering af de foreliggende bevisligheders vægt efter sagens natur ikke kan ligge fast, og dernæst fordi retsformanden naturligvis danner sig og efter retsplejelovent skal danne sig sin overbevisning om den retfærdige besvarelse af de stillede spørgsmål, og denne overbevisning vil, selvom afgørelsen kan være tvivlsom og erkendes at være tvivlsom, let gøre sig gældende i hans fremstilling. Hvis man spørger, om man ved en ændring af retsplejelovent kan sikre nævningerne en helt objektiv retsbelæring, tror jeg, svaret må blive, at en udtrykkelig forskrift om, at gennemgangen af bevislighederne skal være objektiv, ikke vil have nogen virkelig be-

tydning. Det samme gælder en forskrift om, at gennemgangen skal være loyal i den forstand, at retsformanden f. eks., selvom han personlig føler sig overbevist om tiltaltes skyld, ikke må undlade at omtale forhold, der kan tale til gunst for ham. Det er en selvfølge, og enhver dansk retsformand bør stræbe efter at være loyal også uden forskrift derom. En forskrift vil ikke hjælpe ham til bedre at løse den vanskelige opgave. Man kan gå den vej, som man har gjort i en række lande: at afskaffe gennemgangen af bevislighederne eller måske fratage retsformanden hans ret og pligt til at knytte kommentarer til omtalen af de fremførte bevisligheder. Jeg mener ikke, det vil være rigtigt at gøre det, fordi der efter min mening er trang til en vejledning som den, en retsformand kan give, og jeg mener ikke, at den risiko for en ensidig gennemgang, som er tilstede, er så stor, at den kan begrunde en ændring af de gældende regler.

Selvom ensidighed fra en retsformands side skulle medføre en fældende nævningekendelse, har tiltalte dog den garanti, at han ikke domfældes, hvis de to juridiske meddommere finder det betænkeligt at anse ham for skyldig. Er det tilfældet, foranlediges ny domsforhandling med andre dommere og andre nævninger. Også her kan to dommere modsætte sig en fældende nævningekendelse med den virkning, at tiltalte frifindes.

Endvidere har domfældte jo altid ret til at gå til klageretten.

Disse garantier for, at ingen domfældes med urette, må efter min mening anses for tilstrækkelige.

Bomholt: Jeg står ikke her som jurist, men som en mand, der er moralsk forpligtet overfor vort demokrati, og jeg havde håbet, at den højtærede justitsminister i dette spørgsmål ville have inddraget samme holdning: Hvorledes må retsvæsenet være for at tjene vort demokrati? Jeg vil gerne sige så klart som muligt, at vort demokrati ikke kan være tjent med dommere, der savner den tilstrækkelige forståelse af demokratiets karakter, af de love, det har præget, og muligvis savner den tilstrækkelige agtelse for de dommere, der medvirker som nævninger. Den højtærede justitsminister meddeler, at restformanden *vistnok* må være berettiget til at give udtryk for bevisernes vægt, ligesom der var andre klausuler i den højtærede justitsministers fremstilling. Ville det da alligevel trods alt ikke være rigtigt, at der fandtes en